

KOLOKACIJSKA ANALIZA IZBRANEGA MOŠKO- IN ŽENSKOSPOLSKEGA PARA

IRENA STRAMLJIČ BREZNIK

Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta, Maribor, Slovenija, irena.stramljic@um.si

Sinopsis V prispevku predstavljamo kolokacijsko analizo za izbrani prevzeti par poimenovanj *ekspert – ekspertka* in *ekspertinja* v odnosu do domačih parnih vzporednic *izvedenec – izvedenka* ter *strokovnjak – strokovnjakinja*. Z uporabo različnih e-jezikovnih virov za slovenščino skušamo na podlagi besednih in besednorazlikovalnih skic ugotoviti, ali se v rabi kaže tudi potencialna družbena zaznamovanost žensk kot nosilk značilnosti v odnosu do moškospolskega parnega poimenovanja. Hkrati pa posredno preizkušamo uporabnost, primernost in zanesljivost razpoložljivih e-virov za tovrstno interpretacijo.

Ključne besede:

slovenščina,
besedotvorje,
moško- in
ženskospolsko
poimenovanje
oseb,
sopojavnice,
Fran.si,
Sketch Engine,
Kolokacije 1.0,
Sopomenke 1.0

COLLOCATIONAL ANALYSIS OF A SELECTED MASCULINE-FEMININE PAIR OF PERSONAL NOUNS

IRENA STRAMLJIČ BREZNIK

University of Maribor, Faculty of Arts, Maribor, Slovenia, irena.stramljic@um.si

Abstract The paper presents a collocational analysis of a selected masculine-feminine pair of borrowed personal nouns *ekspert – ekspertka* in *ekspertinja* in comparison to the domestic pairs with the same meaning *izvedenec – izvedenka* ter *strokovnjak – strokovnjakinja*. Using various e-sources of the Slovene language and word and word-distinguishing schemes we try to determine if language usage potentially shows a social markedness of women as carriers of properties in relation to the masculine word of the pair. At the same time we indirectly examine the usefulness, suitability and reliability of the existing e-sources for this kind of interpretation.

Keywords:

Slovene,
word-formation,
masculine-
feminine pair of
personal nouns,
collocates,
Fran.si,
Sketch Engine,
Collocation 1.0,
Synonyms 1.0

1 Uvod

Presojanje družbenega položaja žensk že od 18. stoletja poteka v določenih časovnih intervalih z različnimi poudarki na socialnem, političnem, ekonomskem kontekstu ali kontekstu spolnih identitet. Ustajene družbene hierarhije v političnem in poslovnem svetu se pogosto kažejo tudi v jeziku, zato v zadnjih desetletjih ne preseneča povečano zanimanje jezikoslovja za preučevanje položaja žensk s perspektive jezika kot odseva družbene (ne)diskriminacije žensk oz. učinkovitosti jezikovnih struktur, da to preprečujejo.

Tako je v letu 2018 sprejet sklep o začasni novi spolni dikciji v pravilnikih Filozofske fakultete v Ljubljani, po kateri je generična moškospolska oblika zamenjana z ženskospolsko, široko odmeval. Odziv na to so prinašale različne spletne razprave, javne debate, posveti in več tematskih števil različnih revij,¹ ki so bile posvečene tako konkretnim posledicam fakultetne odločitve kot razpravi o spolu z vidika slovnice in slovarja na eni in vprašanja spola v družbeni pojavnosti na drugi strani (Mikić 2021).

Posebna jezikovna kategorija, ki lahko zelo neposredno odraža spolno občutljivo rabo jezika, so tako lastno- kot občnoimenska ženskospolska poimenovanja, parna moškimi. Govorimo o t. i. besedotvorni kategoriji feminativov. V nadaljevanju prispevka nas bo ta kategorija tvorjenk zanimala z zgoj jezikoslovne (tj. slovnične in slovarske) perspektive za skupino občnoimenskih tvorjenk.

Slovnčni vidik se osredinja na besedotvorno zmožnost slovenskega kot tudi drugih slovanskih jezikov, ki tovrstne tvorjenke večinsko prepoznavajo kot rezultat modifikacijske izpeljave (Toporišič 2000: 183), ko ženska oblika nastane z modifikacijo moškega poimenovanja (*kmet* – *kmet-ica*).

Z uporabo različnih jezikovnih orodij in virov bo predstavljena študija primera, ki opazuje, katere sopojavnice iz korpusa *Gigafida 2.0* so tipične za variantnoobrazilna feminativa (*ekspertka* in *ekspertinja*) ob ustrezni moški obliki (*ekspert*) in katere ob domači sopomenki (*izvedenka*) za moškospolsko obliko (*izvedenec*). *Slovenski pravopis* 2001 (SP 2001) kot sopomenski par predlaga tudi *strokovnjakinja* – *strokovnjak*. Zanj

¹ *Slavistična revija* (2019). Dostop 26. 11. 2021 na: <https://srl.si/ojs/srl/issue/view/2019-2>

Slovenščina 2.0 (2019). Dostop 26. 11. 2021 na: <https://revije.ff.uni-lj.si/slovenscina2/issue/view/679>

Dialogi (2020). Dostop 26. 11. 2021 na: <http://www.aristej.si/slo/dialogi/dialogi-9-20.html>

bomo opravili le primerjalno sliko sopojavnic, sicer pa nato izbrani tip sopojavnic za vsa moška in ženska poimenovanja navzkrižno medsebojno primerjali. Kolokacije namreč kažejo pogosto družljivost besed, nastopajočih v določenih slovničnih vzorcih ali koligacijah. Primerjanje leksemov na podlagi njihovih kolokatorjev pa omogoča uvid v razlike in podobnosti med njihovo sobesedno povezovalnostjo. Prav slednje pa prek jezika omogoča vsaj posredno sklepanje o pomembnosti, ki je pripisana poimenovanju moškega oz. ženske kot različnospolskih nosilcev iste družbene vloge.

Predstavljena študija primera je lahko izhodišče za zasnovo slovarskega prikaza slovenskih feminativov, ki že ima tradicijo v nekaterih slovanskih jezikih. Treba je upoštevati, da uporaba kolokacijske metode že uslovarjenim oblikam prinaša le dodatne informacije o v korpusu zajeti trenutni rabi, na podlagi katere bi bilo mogoče sklepati o pripisani družbeno bolj ali manj pomembni vlogi zlasti ženskega poimenovanja. Pri tem se je treba zavedati, da kateri koli korpus predstavlja le zelo omejen izsek jezikovnega univerzuma.

2 Slovnični, tj. tvorbeni pogled na feminative

Tvorbeno tipologijo feminativov, nastalih z: (a) dodajanjem ženskospolskega obrazila tvorjenkam moškega spola in (b) z zamenjavo celotnega ali le izglasnega dela moškospolskega obrazila z ženskospolskim ob isti podstavi, je vpeljal Toporišič (1966: 98) in ga v nadaljnjih raziskavah upoštevajo tudi drugi avtorji (Stramljič Breznik 1994/95, Korošec 1998, Jež 1998: 225–226). Toporišič (1992: 382) za zamenjevalno tvorbo uporabi še termin izmenična izpeljava (*Slovenec – Slovenka*) in ostaja pri navajanju obeh tvorbenih načinov dosleden v vseh svojih delih.

Če vsaj pri ženskospolskih oblikah, nastalih po t. i. dodajalnem tipu (*profesor- + -ica*), kjer je tudi morfemsko evidenten nastanek feminativa iz moškospolske oblike, znotraj slovenistike ni večjih razhajanj, je tip t. i. zamenjevalne tvorbe feminativa (*tekem-ec – tekem-ica, sam-ec – sam-ica*) večkrat preizpraševan. Utemeljenost takega tvorbenega vzorca ženskospolske vzporednice, nastale z zamenjavo moškospolskega obrazila z ženskim, je potrjena tudi v etimološki raziskavi (Furlan 2018: 107–127), v kateri je poudarjeno, da je v različnih slovanskih besednih družinah pri samostalniških parih na **-bcb* in **-ica* mogoče ugotoviti, da je člen na **-ica* v odnosu do tistega na **-bcb* v tesnejši funkcijski in posledično tudi semantični povezanosti. Zato bi bilo v njih treba prepoznati slovanski besedotvorni vzorec

morfemske zamenjave **-bcb* → **-ica*, ki je že praslovanski. Po mnenju avtorice tudi slovensko narečno gradivo kaže, da je bil tak besedotvorni vzorec aktiven tudi še v mlajših narečnih razvojnih stopnjah slovenščine in je vplival na nastanek narečnega tipa *gud-ek* 'prašič' : *gud-ika* 'svinja'. Na podlagi analize nekaterih razmerij tipa **samьcb* : **samica* avtorica ugotavlja, da bi bilo v slovanski apelativni in deloma tudi onomastični leksiki zaradi pripadnostne in najverjetneje sekundarne feminativne funkcije drugega člena v odnosu do prvega v njih prepoznati besedotvorno razmerje. Zato iz arealno dokaj široko potrjenih še drugih podobnih parov sklepa, da je tvorjenka na **-ica* v odnosu do podstavnega samostalnika na **-bcb* njegova feminativna tvorjenka.

Tudi monografija (Markeržič, Stramljič Breznik 2021), ki upošteva večinsko besedotvorno interpretacijsko tradicijo feminativov, zlasti južnoslovanskih, in tudi drugih slovanskih jezikov (Derganc 2017: 125–130)² ter Toporišičevo razumevanje obeh tipov feminativov kot enotne pomenske in tvorbenne kategorije modifikacijskih izpeljank, metodološko dosledno izhaja iz besedotvorne delitve feminativov na t. i. dodajalne oz. zamenjevalne.

Drugačen metodološki pristop zagovarja Vidovič Muha, ki se ne strinja z v Toporišičevi *Slovenski slovnici* tvorbenemu podrejanju poimenovanj za ženske poimenovanjem za moške osebe v primerih, ko gre za vzporedno tvorbo (oz. tvorbo z zamenjevanjem moškospolskega priponskega obrazila z ženskospolskim), na primer *pravnica*, *zdravnica*, *delavka* (Vidovič Muha 2003: 180). V članku *Prvine družbene prepoznavnosti ženske prek poimenovalne tipologije njenih dejavnosti, lastnosti* Vidovič Muha (1997: 71) sicer navaja, da tradicionalno besedotvorje feminative uvršča med modifikacijske tvorjenke (v večini drugih slovanskih jezikov), ugotavlja pa, da jih »verjetno lahko obravnavamo kot navadne izpeljanke iz samostalnika z besedotvornim pomenom 'nosilka povezave'« (Vidovič Muha 1997: 71). V monografiji *Slovensko skladnjsko besedotvorje* iz leta 2011 se isti avtorici prištevanje feminativov med modifikacijske izpeljanke sploh ne zdi dopustno. Pojasnjuje

² V ruščini raba feminativov velja za stilno zaznamovano. Nekatera slovenska poimenovanja za ženske osebe so vzporedna tudi v ruščini (*državljanka* – *гражданка*, *novinarica* – *журналистка*, *bralica* – *читательница*, *jezikoslovka* – *лингвистка*). Vrsto slovenskih poimenovanj za ženske osebe pa se prevaja po vzorcu z zloženkami (*ministrica* – *женщина-министр*, *ravnateljica* – *женщина-директор*, *borca* – *женщина-борец*, *docentka* – *женщина-доцент*, *zgodovinarica* – *женщина-историк*, *parovedovalka* – *женщина-диктор*, *književnica* – *женщина-литератор*, *predsednica* – *женщина-председатель*, *prezident*, *zdravnica* – *женщина-врач*, *ketičarka* – *женщина-химик*). To ima posledice tudi v skladnji, tj. v pogovornem jeziku čedalje pogosteje uporabljeno semantično ujemanje (*врач пришла, бригадир уехала в поле*), ki ga omenja tudi ruska akademjska slovnica.

namreč, da gre pri tvorbi feminativov za obraziljenje jedra skladenjske podstave in ne določujoče sestavine (Vidovič Muha 2011: 30).

Vidovič Muha (1997: 71–74, 2011: 409–412) tvorjenke kot poimenovanja žensk na podlagi motivirajoče besede loči v štiri skupine:

V prvo uvršča samostalnice ženskega spola, tvorjene iz samostalnikov moškega spola; obravnava jih, za razliko od Toporišiča, kot navadne izpeljanke iz samostalnika z besedotvornim pomenom nosilka povezave. Kot priponska obrazila, s katerimi tovrstni izrazi nastanejo, navaja *-a* (*glavana*), *-(ar)ka*³ (*fizičarka*), *-esa* (*klovnesa*), *-ica* (*apotekarica*), *-ina* (**heroína*), *-inja* (*rojakinja*), *-isa* (*diakonisa*), *-ja* (*gostja*), *-ka* (*alpinistka*), *-(ov)ka* (*pekovka*), *-na* (*gospodična*), *-ulja* (*vragulja*).

V drugo skupino sodijo redki primeri tvorbe samostalnika moškega spola s podkategorijo spola človeško+ iz samostalnikov ženskega spola – gre za maskulinative, pri čemer se je kot tvorno za zdaj izkazalo le obrazilo *-ec* (*šviljec*).⁴

Tretja skupina obsega tvorjenke z besedotvornim pomenom vršilka dejanja, nosilka lastnosti, povezave, pri čemer je podstava za tvorbo poimenovanj moškega in ženskega spola enaka (t. i. vzporedna podstava); obrazila za tvorbo iz glagola so *-ica* (*žanjica*), *-ka* (*igralka*), *-nica* (*odvetnica*), iz pridevnika *-ica* (*dolžnica*), *-ka* (*gojenka*), *-nica* (*svetnica*), iz samostalnika pa *-ejka* (*Evropejka*), *-ka* (*Azijka*), *-nica* (*tapetnica*).

V zadnjo skupino sodijo tvorjenke kot poimenovanja žensk ali moških, ki so nastale iz različnih podstav, v nobenem primeru pa ne moremo poiskati skupne motivirajoče besede – gre za tvorjenke, katerih podstava lahko motivira samo poimenovanje žensk oz. samo poimenovanja moških. Poimenovanja žensk so lahko dveh tipov: (a) predmetnostna referenca je vezana na ženske glede na biološko funkcijo (*nosečnica*) ali na vedenjske (družbene) vzorce: tvorjenke iz glagola z obrazili *-ica* (*grabljica*), *-ilja* (*pletilja*), iz samostalnika z *-inja* (*klarisinja*), *-inka* (*uršulinke*); pri slednjih je teoretično mogoče tvoriti poimenovanja za moške, a jih realnost in iz nje izhajajoča jezikovna raba ne izpričujeta; (b) tvorjena poimenovanja so sicer ženskega spola, vendar se

³ Vidovič Muha (2011: 409) šteje spono kot del obrazila in pojasnjuje, da slovenščina nima oblik kot **fizičar*, **matematičar*, **kemičar* itd., zato moramo za pomensko vzporedno poimenovanje žensk uvesti obrazilo *-(ar)ka*, čeprav je obrazilo *-ar*, razvrščeno na glagolsko ali samostalniško podstavo, za tvorbo poimenovanj s pomenom vršilca dejanja ali nosilca povezave razmeroma pogosto (npr. *mesar*, *kuhar* ...).

⁴ Med novejših maskulinativ sodijo *prostitut-0*, *striptiz-er*, *babič-ar*.

načeloma kot lastnostne oznake zlasti v vlogi povedkovnika lahko uporabljajo za oba spola; obrazila so pri tem čustveno zaznamovana: *-a* (*čveka*), *-ulja* (*klepetulja*).

V nadaljevanju (Vidovič Muha 2011: 412–414) predstavi pomensko tipologijo štirih skupin poimenovanj za ženske po ključnih besedah, kot so intelektualni poklic, položaj, dejavnost, poklicna ali fizična dejavnost, lastnost, stanje. Znotraj vsake od njih pa (a) poimenovanja, motivirana s poimenovanji moških (feminativi, npr. *inštruktor-ica*), in (b) vzporedne podstave za poimenovanje žensk in moških (*izdeloval-ka/-ec*).

S stališča teorije, da se pri navadnih izpeljankah obrazili jedrni del (*star moški = tisti, ki je star* → *star-ec*), pri modifikacijskih pa odvisni del iz skladenjske podstave (*ljub stavec* → *starč-ek*), skladenjskopodstavna interpretacija feminativov kot *učitelj ženska/ženski učitelj* → *učitelj-ica* kaže, da se tudi pri teh primerih poobrazili odvisna sestavina, kar je tipično za modifikacijske izpeljanke. Nedvoumno tvorbo iz moške oblike pa kaže tudi morfemska struktura nastale tvorjenke, ker se ženskospolsko obrazilo dodaja na moškospolsko obliko tvorjenke (*učitelj-ica*). Zato je po svoje presenetljiva avtoričina interpretacija, da gre tudi v primeru morfemske podprtga t. i. dodajalnega tipa tvorbe ženskih oblik, ki kaže neposredno tvorbo iz moške oblike (tam navedeni primeri kot npr. *glavan-a*, *apotekar-ica*, *predavatelj-ica*, *advokat-inja*, *diakon-isa*, *gost-ja*, *alpinist-ka*, *gospodič-na*, *vrag-ulja*), za navadne izpeljanke iz samostalnika z besedotvornim pomenom 'nosilka povezave' (Vidovič Muha 2011: 409).⁵

Avtorica besedotvorni pogled na feminine interpretira še z vidika družbenostnega. Brez družbene hierarhizacije so tako poimenovanja, ki določajo žensko kot biološko bitje (*dojilja*, *nosečnica*, *roditeljica*), medtem ko so poimenovanja, ki določajo žensko kot družbeno bitje, hierarhizirana bodisi zakrito, tj. s tvorbeno dodajalnim tipom (*filozofinja*, *arhitekt-ka*), bodisi izraženo, tj. z danes starinsko okvalificirano rabo poimenovanja ženske po položaju moškega *župan-ja* 'županova žena', *kovač-ica* 'kovačeva žena').

⁵ Avtoričin termin nosilka povezave je mogoče interpretirani z dvema skladenjskima podstavama. Pri prvi možnosti je, vzemimo primer *predavatelj-ica* ← *tista, ki je povezana s predavateljem*, kar nedvomno morfemsko in skladenjskopodstavno kaže na višjestopenjsko tvorjenko iz moške oblike. Druga, manj verjetna možnost pa je izhajati neposredno iz glagolske podstave, kar je proti tvorbeni in morfemski logiki, npr. **predava-teljica* ← *tista, ki predava*, in taki tvorjenki pripisati pomen vršilka dejanja. Tudi znotraj npr. kategorije poimenovanj po narodnosti prihaja do t. i. dodajalne (*Maročan* → *Maročanka*) ali zamenjevalne tvorbe (*Pakistanec* → *Pakistanka*), kjer ne moremo govoriti o argumentu večje ali manjše družbene pomembnosti, marveč gre preprosto za izbiro ustreznega jezikovnega vzorca.

Preusmeritev pogleda na feminative z jezikovnosistemskega težišča na družbenostni ima za posledico, da se feminativne tvorjenke preureja iz skupine modifikacijskih med nemodifikacijske, s tem pa vnaša zmedo v jezikovni opis, ki pa sam po sebi ne prispevka k izboljšanju položaja žensk v družbi. Oblika feminativov skozi jezik lahko zrcali njihov družbeni status, a ga z jezikoslovno reinterpreteracijo ne more reševati. Zato tako preurejanje jezikovno-sistemskega pod vplivom družbenostnega ni v korist ne jeziku ne družbeni skupini, ki jo poimenovanja prizadevajo.

Z jezikoslovnega vidika je treba izhajati iz (ne)zaznamovanosti kategorije spola (Lenček 1972: 55–63). Slovnični spoli slovenskega knjižnega jezika so namreč glede na zaznamovanost v naslednjem razmerju: srednji je zaznamovan v odnosu do moškega in ženskega, ženski pa v odnosu do moškega (Toporišič 2000: 266). Vloga moškega spola kot nezaznamovanega ob različnospolskih oblikah v osebku se kaže tudi v povedku, ki je v tem primeru v moški oz. t. i. nevtralizacijski vlogi, če ni izkoriščena možnost atrakcije po spolu zadnjega člena.

Strinjati se je mogoče (Stramljič Breznik 2004: 18), da poimenovanja ženskih oseb sodijo med nemodifikacijske izpeljanke, kadar gre za biološko (*dojilja*) ali sociološko zaznamovanost (*periva*), ko moškega poimenovanja jezikovna raba ne izpričuje, kot navaja že Vidovič Muha (2011: 411), in pri tvorjenkah ženskega spola za živali, če ni ustreznega moškospolskega poimenovanja (*brenčalka* 'muha'; *brenčalec* 'kolibrj; glasbilo'). Sicer je smiselno izhajati iz dodajalnega oz. zamenjevalnega tipa tvorbe (Stramljič Breznik 1994/95: 289).

3 Feminativi v jezikovni rabi

Feminativi so danes jezikovna realnost. Na jezikovno ozaveščenost jezikovnih uporabnikov vpliva več dejavnikov, med katerimi so bistveni: zakonodajne možnosti, uveljavljene s *Standardno klasifikacijo poklicev* (2008), ki dosledno predpisujejo obojespolno poklicno poimenovanje, bogata tradicija vseh leksikoloških priročnikov, ki vključujejo ob moški tudi žensko obliko, ne nazadnje tudi skrb za spolno občutljivo rabo jezika, kot jo določajo istoimenske *Smernice* (2008).

Sledenje slovarskim virom kaže, da le-ti izpričujejo vedno nova poimenovanja. Po podatkih iz leta 2020 (Markežič, Stramljič Breznik 2021: 169) jih je bilo v *SSKJ 1* 1939, v *SSKJ 2* že 2229, v *SSKJ 3* 34). Hiter prirast odraža *SSKJ 3*, saj se je njih število v dobrem letu povečalo za več kot petdeset in trenutno znaša skupno 87 enot (Markežič 2022). Spolno nediskriminatorna raba torej narekuje uporabo ženskih oblik, to pa zaradi njihove pogoste variantnosti prinaša tudi zadrege jezikovnim uporabnikom, ki se pogosto sprašujejo o primernosti ene ali druge oblike. Vzemimo primer takega variantnoobrazilnega feminativa *poštarka* in *poštarica*. *SSKJ 2* in *Simonimni slovar slovenskega jezika (SSSJ)* ju vsebujeta s pomenom 'poštna delavka', *SSSJ* jima pripisuje nadpomenko *delavka*. Razlika je ta, da *poštarici* *SSKJ 2* pripisuje kvalifikator (pog.)ovorno. Dodatno jo kot tvorjenko vključuje tudi etimološki slovar pri iztočnici *pošta* ob *poštarju* brez variante *poštarka* (Snoj 2016).⁶

Z jezikoslovnega terminološkega vidika so tovrstne tvorjenke lahko poimenovane glede na točko zrenja kot rezultat variantnosti priponskih obrazil (Toporišič 1973: 241–242, 244), poimenovanih tudi kot tekmiška (Toporišič 1992: 326) ali vzporedna, tekmovalna oz. konkurenčna obrazila. Interpretirati pa jih je mogoče tudi z vidika medleksemskih razmerij (Vidovič Muha 2000: 168), saj različna obrazilna izbira ob isti podstavi prispeva k nastanku istokorenskih sopomenk z različno stopnjo stilne (ne)zaznamovanosti.

Na vprašanje, ali obstaja način, po katerem je iz jezikovne rabe mogoče razbrati družbeno (ne)enakost spolov, lahko odgovorimo pritrdilno. Sodobno jezikoslovje in slovaropisje temeljita na jezikovnih tehnologijah in uporabi korpusnih podatkov, ki v skladu s svojimi lastnostmi, kot so avtentičnost pisnih ali govorjenih besedil, primerna vzorčenost in reprezentativnost, omogočajo pridobivanje dokazov o dejanski jezikovni rabi (Šorli 2020: 50). Bistveno za korpusni pristop je razmerje med pomenom in obliko, ker različni pomeni iztočnice ustrezajo samo izbranim besedilnim kombinacijam (n. m. 55).

⁶ *Fran.* Dostop 26. 11. 2021 na: <https://fran.si/>

4 Metodologija

V poskusu, da bi razbrali potencialno razlikovalnost v rabi med moško obliko *ekspert* in ženskima oblikama *ekspertka* in *ekspertinja* ter njihovimi domačimi obojespolskimi vzporednicami (*izvedenec* – *izvedenka*) smo uporabili korpusni pristop z orodjem *Sketch Engine* (v nadaljevanju *SkE*), ki omogoča tudi izdelavo besednih skic in s tem prikaza leksikalnega profila izbrane iztočnice s podatki o njenih tipičnih sobesedilnih okoljih (Gantar idr. 2009: 33).

Besedne skice temeljijo na kolokacijah, ki so pogoste in statistično pomembne sopojavitve besed glede na povezovalnost na pomenski in slovnični ravni (Šorli 2020: 40–41, 58–59).

Zavedamo se relativnosti in pomanjkljivosti funkcije Besedne skice v orodju *SkE*, ki so jih avtorji Pobirk, Zaranšek, Šuster (2009: 422) izpostavili – kljub njeni koristnosti pri leksikografskem delu – in so v tesni odvisnosti od: (a) besedilne sestave, označenosti korpusa in razpršenosti virov; (b) načina obdelave podatkov, kjer igra ključno vlogo slovnica besednih skic in (c) uporabnika, ki na rezultate vpliva z izbiro nastavitvev orodja. Čeprav je računalnik sposoben hitre obdelave velike količine jezikovnih podatkov, avtorji poudarjajo, da za vnosom le-teh, potrebnih za računalniško procesiranje, stoji še zmeraj človek.

V prid uporabi tega jezikovnotehnološkega orodja z besednimi skicami pa govori že opravljena primerjalna analiza za feminative v angleščini in slovenščini, ki je z vidika semantične preference ugotavljala, do kakšne mere pri posameznih poklicih lahko govorimo o stilistični (ne)zaznamovanosti teh izrazov, in preverila, kako pogosto določene feminative in/ali maskulinate spremljajo stereotipne predstave o spolnih vlogah, videzu in značaju (Stopar, Ilc 2019: 333–342).

Za lažjo primerjavo podobnih oz. različnih sobesednih okolij med različnimi členi parnih sopomenskih poimenovanj smo pri interpretaciji podatkov uporabili še funkcijo Primerjalne skice v *SkE* za moško in žensko poimenovanje s pomenom 'strokovnjak/strokovnjakinja, ki daje mnenja, nasvete o zadevah iz svoje stroke' za prevzeto *ekspert* – *ekspertka*, *ekspertinja* in vzporedno domače poimenovanje *izvedenec*

– *izvedenka*,⁷ nato še za *strokovnjak* – *strokovnjakinja* in za pregled medsebojnih razmerij med vsemi naštetimi členi.

Funkcija besednih skic daje podatke o tipičnih sopojavnicah izbrane besede v svoji okolici in kaže na njeno slovnično in kolokacijsko vedenje. V besedni skici smo za vsako od oblik upoštevali le tri vzorce: (S_kakšen?), (S_za-d_s4) in (S_v_rodil-s), s čimer smo dobili tipične pridevniške ali samostalniške sopojavnice, ki se najpogosteje nahajajo kot levi oz. desni prilastki v vseh besednih zvezah, v katerih se kot jedrna sestavina nahaja vsaka od poimenovanj. Z njimi bomo lahko odgovorili na vprašanja, ali sta *ekspert* in *izvedenec* okarakterizirana z enakimi lastnostmi (najtipičnejši pridevniški prilastki) kot *ekspertka*, *ekspertinja* in *izvedenka* ter ali obstaja opazna razlika med njimi tudi glede tega, katero strokovno področje je pripisano moški oz. ženski obliki (najtipičnejši tožilniški in roditeljski samostalniški prilastki). Sopojavnice so razvrščene po frekvenci in trdnosti. Pri tem visoka frekvenca ne predstavlja nujno tudi najtrdnjše povezanosti, ki jo izraža vrednost LogDice,⁸ zato smo pri navedbi kolokatorjev za vsako iskano besedo upoštevali vse pojavnice do vrednosti 1, ki so hierarhizirane po trdnosti tako, da je prva sopojavnica najtrdnjša, zadnja najšibkejša (v našem primeru omejena na vrednost 1).⁹ Dodatno smo za primerjavo pri paru *ekspert* – *ekspertka*, *ekspertinja* navedli še frekvenco za vse sopojavnice z namenom, da predstavimo razvrstitveno razliko med obema meriloma znotraj besednih skic.

5 Besedne skice za moške in ženske oblike

5.1 Besedne skice za prevzeta poimenovanja *ekspert* ter *ekspertka* in *ekspertinja*

V tej skupini bomo obravnavali razmerja *ekspert* – *ekspertka* in *ekspertinja*. V korpusu *Gigafida 2.0* nastopa *ekspert* 2718-krat. Glede na vrsto besedila je opazno največ pojavitev v časopisih (1227), revijah (704), na internetu (538), v stvarnih besedilih (212), opazno manj pa v leposlovnih (27) oz. drugih besedilih (10). Ženska oblika

⁷ Glede na delitev poklicnih feminativov v raziskavi (Stopar, Ilc 2019: 337), na tiste, ki se pomensko ne razlikujejo od moških oblik in so stilistično nezaznamovani (*zdravnica/zdravnik* in *sodnica/sodnik*), in na tiste, katerih pomen je pri feminativu spremenjen (ožji) in so (vsaj delno) stilistično zaznamovani (*tajnica/tajnik*, *kubarica/kubar*, *maserka/maser* in *čistilka/čistilec*) naš primer sodi v prvo skupino.

⁸ Maksimalna vrednost LogDice je 14, vrednosti nad 7 so znak močne kolokacijske povezave med leksemoma (Stopar, Ilc 2019: 336). Za izbrane primere ugotavljamo, da navedeni kolokatorji sploh redko dosežejo vrednost 7.

⁹ Za primerjavo: pri *ekspertu* dobimo npr. podatke za 40 sopojavnic, ki so po trdnosti kategorizirane od vrednosti 6,7 (*samožnan*) do 0.1 (*ameriški*).

ekspertka je zastopana z 41 pojavitvami, medtem ko *ekspertinja* z le 14. Besedilnovrstno so pojavitve za *ekspertko* razvrščene na: revije (22), internet (14), časopisi (5) in leposlovje (1), za *ekspertinjo* pa prevladujejo pojavitve v časopisih (9), internetu (4) in revijah (1).

Na portalu *Fran.si* lahko razberemo, da je iztočnica *ekspert* uslovarjena kot samostojna iztočnica v *Slovarju slovenskega knjižnega jezika 2* (v nadaljevanju *SSKJ 2*), *Slovenskem pravopisu 2001* (*SP 2001*), *Sinonimnem slovarju slovenskega jezika* (*SSSJ*), Snojevem *Slovenskem etimološkem slovarju*, med terminološkimi pa v *Pravnem terminološkem slovarju*. Iztočnici *ekspertka* in *ekspertinja* sta le v *SSKJ 2* in *SSSJ*, slednja kot podiztočnica k *ekspert* tudi v *SP 2001*. Kot sopomenki sta v *SSSJ* navedeni *izvedenec* oz. *izvedenka*, v *SP 2001* pa poleg tega še *strokovnjak* oz. *strokovnjakinja*.

5.1.1 Na vprašanje, kakšni so *eksperti* v odnosu do *ekspertke* in *ekspertinj*, dobimo naslednje lastnostne oznake.

Ekspert: *samozvan, neodvisen, samooklican, vprašan, zunanjepolitičen, računalniški, priznan, kulinarichen, tuj, znanstven, zunanji, izkušen, praven, vojaški, vrhunski, medijski, vinski, razni, avstrijski, finančen, tehničen, bančen, domneven, pravi, medicinski, vodilen, vladen, nogometen, nacionalen ...*; razvrstitev po frekveni: (55) *tuj*, (43) *zunanji*, (40) *neodvisen*, (36) *pravi*, (31) *finančen*, (28) *praven*, (23) *mednaroden*, (22) *vojaški*, (19) *računalniški*, (18) *ameriški*, (14) *znanstven*, (13) *avstrijski*, (12) *priznan*, *nacionalen*, (11) *tehničen*, *nogometen*, *nemški*, (10) *vrhunski*, (8) *medijski*, *razen*, *vodilen*, *vladen*, *imenovan*, *policijski*, (7) *samozvan*, *izkušen*, *turističen*, (6) *bančen*, *ekonomski*, *izbran*, (5) *zunanjepolitičen*, *medicinski*, *davčen*, (4) *samooklican*, *vprašan*, *kulinarichen*, *ugleden*, *domneven*, *moden*.

Ekspertka:¹⁰ *biokemičen, seksi*; njuna frekvenca je izenačena (1).

Ekspertinja: *Petrovičev, iskriv, vabljen*; njihova frekvenca je izenačena (1).

¹⁰ Manjše število primerov pomeni, da so le-ti edini. V tem primeru sta navedeni le dve sopojavnici.

5.1.2 Z naslednjim slovničnim vzorcem smo ugotavljali, za katero področje so specializirani.

Ekspert:¹¹ *Balkan, efekt, eksploziv, epigram, demoliranje, porota, harmonizacija, (varnostna) tema, demontaža, igralništvo, balistika, prisluškovanje, šah, doping, področje (orientacije in mobilnosti slepih), prepričevanje, evalvacija, simbol, genetika, reč, pravo, terorizem, vzhod, teorija, izkušnja, histopata, showbiz, reinterpretiranje, penetriranje, swingerstvo, enigmatika, hentai, 4wd, business, vtipkavanje, kimče,*¹² *deprogramiranje, efektnost; razvrstitev po frekveni: (38) področje, (9) Balkan, pravo, (4) efekt, tema, (3) make up,*¹³ *eksploziv, prisluškovanje, vzhod, terorizem, (2) epigram, demoliranje, porota, harmonizacija, demontaža, igralništvo, balistika, šah, doping, prepričevanje, evalvacija, simbol, genetika, reč, terorizem, izkušnja, (1) histopata, showbiz, reinterpretiranje, penetriranje, swingerstvo, enigmatika, hentai, 4wd, business, vtipkavanje, kimče, deprogramiranje, efektnost, consulting, Julius, dilanje.*

Ekspertka:¹⁴ *povitica, fešta, terorizem, PR, post, morilec, arhiv, kozmetika, raketa, ličenje, obnašanje, problematika, Rusija, smrčanje, marketing, vprašanje, zdravje; razvrstitev po frekveni: (5) terorizem, (3) vprašanje, zdravje, (1) povitica, fešta, PR, post, morilec, arhiv, kozmetika, raketa, ličenje, obnašanje, problematika, Rusija, smrčanje, marketing.*

Ekspertinja:¹⁵ *moda, oblikovanje, področje (socialne izključenosti); razvrstitev po frekveni: vse tri sopojavnice so s frekvenco 1.*

5.1.3 Področje specializiranosti smo preverjali tudi z rodilniškim samostalniškim prilastkom.

Ekspert:¹⁶ *OZN, stroka, področje, unija, svet (ekspert Sveta Evrope), narod, organizacija, agencija; razvrstitev po frekveni (27) svet, (10) stroka, (7) OZN, unija, organizacija, EU, (6) komisija, (5) področje, narod, agencija, (4) ministrstvo, zveza.*

Ekspertka: /.

Ekspertinja: /.

¹¹ Razpon v trdnosti vseh naštetih kolokacij znaša od 7,9 do 6,3; frekvenca od 38 do 1.

¹² Neustrezna lema *kimče*, dejansko *kimči* 'tradicionalna korejska jed'.

¹³ Neustrezna lema *maka*, dejansko *make-up*, upoštevali smo slednje.

¹⁴ Razpon v trdnosti vseh naštetih kolokacij znaša od 10 do 1.

¹⁵ Razpon v trdnosti vseh naštetih kolokacij znaša od 5,5 do 1,3.

¹⁶ Razpon v trdnosti vseh naštetih kolokacij znaša od 4,2 do 1,2; pod to vrednostjo so še: *komisija, EU, ministrstvo, zveza*. Frekvenca med 27 in 4.

5.2 Besedne skice za domači sopomenki *izvedenec* in *izvedenka*

V korpusu *Gigafida 2.0* je 23 487 pojavitev za obliko *izvedenec* z največ pojavitvami v časopisju (12648), na internetu (7983), v revijah (1834), stvarnih (427), drugih besedilih (316) in najmanj v leposlovju (280). Pri obliki *izvedenka*¹ 'strokovnjakinja, ki daje mnenja, nasvete o zadevah iz svoje stroke' se pojavijo težave, saj gre za enakopisnico k *izvedénka*² s pomenoma 1. 'izdelek, ki se razlikuje od drugega izdelka istega tipa zlasti po izdelavi, navadno avtomobil, letalo'; 2. jezikosl. 'beseda, narejena iz podstave s pripono; izpeljanka'. Sledeči podatki niso ločeni za obe obliki. V celoti gledano je za *izvédenko*¹ in *izvedénko*² štirikrat manj pojavitev (5899), ki so najpogostejše v časopisih (2729), na internetu (1579), revijah (1508), leposlovju (51), v stvarnih (29) in drugih besedilih (3). Nerazlikovalnost se bo pokazala tudi pri sopojavnih.

5.2.1 Razlikovalne lastnostne oznake med paroma *izvedenec* – *izvedenka* so naslednje.

Izvedenec:¹⁷ *soden, sodnomedicinski, psihiatričen, zaprisežen, zaslišan, forenzičen, neodvisen, balističen, švicarski, nepristranski, medicinski, bruseljski, postavljen, revizijski, kriminalističen, stalen, avstrijski, pooblaščen, vabljen, praven, vojaški, zunanjepolitičen, nevtralen, ugleden, pritegnjen, priznan, finančen, računalniški, Nator, nemški, tuj, makroekonomski, angažiran, povabljen, marketinški, strokoven, cestnoprometen, usposobljen, protiterorističen, obtožen, veterinarski, portugalski, britanski, psihološki, zdravniški, vodilen, ekonomski, vključen, tehničen, gozdarski, prometeni, policijski, angleški, vrhunski, gradben, imenovan, izkušen, ustrezen, nov, prepričan, vpliven, tukajšnji, zunanji, pristojen, avstralski, razen, ameriški, okoljski, finski, davčen, ruski, predlagan, dosedanji, hrvaški, madžarski, medijski, moden, znan, poljski, tržen, pravi, gospodarski, slovenski, bančen, redek, francoski, borzen, izbran, številni, vladen, dodaten, sporen, mednarodni, letalski, domač, umetniški, verski, italijanski, različen, jugoslovanski.*

Izvedenka:¹⁸ *karavanski, karoserijski, limuzinski, petvraten, kombilimuzinski, trivraten, kupejski, kabrioletski, kombijevski, soden, gnan, štirivraten, psihiatričen, vstopen, enoprostorski, hibridni, dizelski, dostavniški, roadsterski, zaslišan, serijski, poceni, sedemsedežen, oklepljen, opremljen, zmogljiv, zaprisežen, varčen, robusten, podaljšan, dirkaški, turbodizelski, motoren,*

¹⁷ Kolokacije so navedene za razpon trdnosti od 9,9 do le 1,4. Zaradi obilice primerov jih ne bomo razvrščali tudi po frekvenci, zato le informacija o sopojavnici *soden* (3624) z največ pojavitvami in z najmanj pojavitvami (6) nastopajo *pritegnjen, cestnoprometen, protiterorističen, finski, borzen, verski* in *jugoslovanski*.

¹⁸ Kolokacije so v razponu trdnosti od 9,9 do 0,1, pri čemer smo upoštevali le do 1. Podčrtane ustrezajo podspolu človeško.

bencinski, šibeke, štirikolesen, dirkalen, potniški, osnoven, luksuzen, pogodben, terenski, predstavljen, športen, običajen, močen, civilen, neodvisen, standarden, postavljen, drag, kassen, zgodnji, prenovljen, prestižen, požen, moden, finančen, tovoren, poseben, različen, računalniški, stalen, klasičen, razen, cesten, prejšnji, priznan, dosedanj,¹⁹ medicinski, mogoč, nov, električen.

5.2.2 Z naslednjim slovničnim vzorcem smo ugotavljali, za katero področje so specializirani.

Izvedenec:²⁰ balistika, psihiatrija, stroka, sled, medicina, pravo, odtis, področje, metafora, orožje, vprašanje, psihologija, daktiloskopija, telekomunikacija, grafoskopija, mesoznanstvo, terorizem, računalništvo, ekonomija, pravi, predmet, preiskava, Balkan, obvalo, analiza, pisava, plaz, gradbeništvo, internet, grafologija, simbolika, zavarovalništvo, preiskovanje, umetnina, Rusija, primerjava, patologija, raziskava, etika, zgodovina, Koroška, problematika, rodoslovje, rokopis, nesreča, kirurgija, cenitev, identifikacija, sodišče, vzhod, rudarstvo, prepoznavna, simbol, komunikacija, reč, telefonija, vojna, mnenje, kriminal, diamant, islam, obrazec, pooblastilo, ugotavljanje, radar, večšina, eksploziv, informatika, jezik, Azija, bomba, logistika, lastninjenje, sistem, politika, slikarstvo, mamilo, bančništvo, grafika, komisija, Amerika, ginekologija, pismo, ocenjevanje, vedenje, tehnologija, odnos, menedžment, gibanje, umetnost, meja, medij, varnost, terapija, forenzika, Stonehenge, GDPR, slikopleskarstvo, grizli.

Izvedenka:²¹ psihiatrija, grafologija, ekonomija, sled, poligraf, biomehanika, mitologija, DOS, psihologija, cenitev, patologija, spolnost, metaforoseksualnost, nagačevanje, mikrosled, ŽKMS, Lozar, antropometrija, testiranje, CVT, vudu, vtič, kinologija, puma, ledenik, zagorelost, saga, dolgoživost, divjina, pajek, molekula, prešustvo, dinozaver, oftalmologija, modelar, panda, rokopis, Kitajska, Notranjska, optika, noša, zbujanje, tetovaža, smernica, navada, diamant, stroka, dopolnjevanje, pisava, didaktika, zemljevid, konzerva, antibiotik, hotelirstvo, ozračje, prijem, poljub, tkanina, toksikologija, manipuliranje, vek, gib, psihoanaliza, upnik, morilec, vrtnarjenje, večšina, govorica, vonj, profil, odvisnost, primerjava, inteligenca, priklop, vleka, vmesnik²², genetika, lik, modeliranje, splet, reč, terorizem, Irska, sladoled, bogatenje, nakupovanje, preiskava, orientacija, sadjarstvo, bančništvo, področje, ekologija, naročanje, vrednotenje, medicina, vprašanje, gasilec, aparat, steklo, sociologija.

¹⁹ Med 9 pojavitvami je ustrezna le ena (Prav tako ni uspelo tožilcu s predlogom za novega psihiatra; z ugotovitvijo dosedanje izvedenke, da je bil storilec v usodnem trenutku bistveno zmanjšano prištevten, ni bil zadovoljen).

²⁰ Kolokacije so na voljo v razponu trdnosti od 10 do 4,8.

²¹ Kolokacije so navedene za vrednosti od 9,3 do 5. Pri tem je v 88-odstotkih primerov frekvenca 1, najvišje število pojavitev je 22 pri sopojavnici psihiatrija.

²² Sopojavnice priklop, vleka, vmesnik se zelo očitno ne nanašajo na pomen izvedenka'.

5.1.3 Področje specializiranosti smo preverjali tudi z rodilniškim samostalniškim prilastkom.

Izvedenec:²³ *stroka, psibiater, psibiatrja, medicina, psibologija, Wolfgang, psibolog, Ervin, grafolog, travmatolog, Mladen, nevropsibiater, direkcija, Gorazd, Axl, inštitut, LAE, laboratorij, Pierre, Franc, Marjan, komisija, Nato, OZN, urad, Peter, Ivan, unija, tožilstvo, sklad, Janez, agencija, zavod, ministrstvo, fakulteta, center, sodišče, mnenje, stran, univerza, organizacija, banka, narod, svet, služba, država, EU.*

Izvedenka:²⁴ *stroka, psibiatrinja, minij, turbodizel, psibiatrja, model, astra, Unox fiat, audi, mercedes, peugeot, psibologija, Irena, kupe, Martina, podvozje, terenec, lovec, procesor, Alenka, koncept, golf, različica, motor, avtomobil, medicina, serija, tožilstvo, vozilo, generacija, razpred, letalo.*

6 Razlikovalne besedne skice za posamezne pare in primerjave med njimi

Kot smo videli, nam uporaba besednih skic prinaša veliko različnih sopojavnic, razvrščenih po merilu trdnosti, k vsaki izmed moških oz. ženskih oblik v treh izbranih besednozveznih strukturah.

Izmed velike skupine sopojavnic za eno ali drugo spolsko obliko je mogoče s primerjalnimi skicami hitro in enostavno pridobiti relativno ustrezno sliko o tem, katere sopojavnice so tipičnejše za eno ali drugo primerjano lemo in katere so mogoče pri obeh. Zaradi natančnega nabora vseh sopojavnic v točki 5 se tukaj osredinjamo samo na prvih dvanajst različnih primerjalne skice, in to le za dva slovnična vzorca sopojavnic, tj. levo od leme, ko pridevniki karakterizirajo njene lastnosti oz. vrsto, in desno od leme, ko tožilniškopredložni samostalniški prilastek karakterizira področje delovanja. Po številu sopojavnic sta oba vzorca od preizkušanih treh v točki 5 tudi najobsežnejša. Dodatno pa smo izdelali še razlikovalno skico za *strokovnjak – strokovnjakinja*, ki jo kot sopomenko k *ekspert – ekspertinja* predlaga *SP 2001*, nato pa vse moško- in ženskopolske oblike primerjali še medsebojno.

²³ Kolokacije so navedene v razponu 11,8 do 1. Najvišja frekvenca 2505 (*stroka*), najnižja frekvenca 7 (*služba*).

²⁴ Kolokacije so navedene v razponu 9 do 1. Najvišja frekvenca 304 (*stroka*), najnižja frekvenca 5 (več sopojavnic tudi višje kategorije trdnosti). Podčrtani primeri se nanašajo na obliko *izvedenka*'.

6.1 Razmerje *ekspert – ekspertka, ekspertinja*

6.1.1 V paru *ekspert* in *ekspertka* se ponovi ugotovljeno, da je večina navedenih levih sopojavnic (*samozyan, Pharov, sibi-jev, težkokategoren, kvazi, organizacijski, talibanski, fovšen, glanzkopf*) vezanih na moško obliko, za specifično žensko sta prepoznani le *seksi* in *biokemičen*. V razmerju *ekspert* in *ekspertinja* je slika enaka, ženski obliki sta pripisani samo tipični sopojavnici *Petrovičev* in *iskriv*.

6.1.2 Pri desnih sopojavnicah so za eksperta tipične *Balkan, efekt, make up, eksploziv, epigram, demoliranje*; za *ekspertko* so tipični pridevniki *postmoderna, PR, fešta in povitica*, medtem ko je ekspertnost za *morilce* pripisana obema spoloma; *terorizem* pa se bolj nagiba k ženskim *ekspertkam*. Pri *ekspertu* in *ekspertinji* se pri moški obliki kot dodatne tipične sopojavnice pridružujejo še *porota, harmonizacija, tema* in *področje*; za *ekspertinjo* ostajata tipični le *moda* in *oblikovanje*.

6.2 Razmerje *izvedenec – izvedenka*

6.2.1 Tudi v tem paru so najpogostejše sopojavnice za moško obliko *sodnomedicinski, forenzičen, soden, zaprisežen*, medtem ko so *zaslišan, psihiatričen* precej pogosti za obe sestavini para. Oblike, ki pripadajo izključno lemi *izvedenka*¹, pa so večinsko za pomen *izvedenka*², kar ni relevanten pomen.

6.2.2 Področja, tipičnejša za moško obliko *izvedenec*, so *balistika, stroka, sled, pravo, odtis*, deloma *medicina, področje*. Nevtralne sopojavnice so *preiskava, psihiatrija, psihologija, ekonomija*. Za žensko obliko pa je prevladujoče *področje* in *testiranje*.

6.3 Razmerje *strokovnjak – strokovjakinja*

6.3.1 Frekvenca moške oblike (206917) je opazno višja v primerjavo z žensko (6447). Opazne sopojavnice pri strokovnjaku so *tuj*, deloma *praven, vrhunski*, tudi še *ugleden, neodvisen priznan*, medtem ko so *cenjen, forenzičen, samooklican, prebranski, lepoten* znotraj 12 pojavitev tipične za obe. Zgolj za žensko obliko sta značilni sopojavnici z dna seznama, torej le pridevnika *osamljen* in *ranjen*.

6.3.2 Tožilniško predložno zvezo, ki določa področje strokovnosti, zapolnjujejo samostalniki *varnost, vprašanje, področje*. Za obe obliki so tipični *marketing, pravo, odnos, prebrana, psihologija*. Značilnejše za *strokovnjakinjo* pa so sopojavnice *spolnost, govorica, moda, paliativa*.²⁵

6.4 Razmerje *ekspert – izvedenec*

6.4.1 V skladu z manjšo pojavnostjo sta za *eksperta* tipični zlasti sopojavnici *samožvan* in *vprašan*, za *izvedenca* pa več njih (*forenzichen, zaslišan, zaprisežen, psihiatričen sodnomedicinski, soden*). Presečno rabo predstavljajo pridevniki *samooklican, zunanjepolitičen, računalniški* in *neodvisen*.

6.4.2 Presečno množico v tej koligaciji predstavljajo kolokacije *Balkan, področje, orožje, vprašanje*. Tipičnejši za *eksperta* sta *efekt* in *tema*; za *izvedenca* pa so kolokacije *pravo*, posebej frekventne pa *medicina, sled, stroka, psihiatrija, balistika*.

6.5 Razmerje *ekspert – strokovnjak*

6.5.1 Za *eksperta* je tipičen le *samožvan; vprašan, samooklican* in *zunanjepolitičen* predstavljajo presek; *računalniški, tuj, priznan, praven vrhunski, ugleden, usposobljen* pa se močno nagibajo k lemi *strokovnjak*.

6.5.2 Področji, značilni za *eksperta*, sta *efekt* in *tema*; presečni pa *Balkan, področje, orožje, vprašanje; pravo* je nekoliko bolj vezano na osnovno obliko *strokovnjak*, za katero so zelo tipične sopojavnice *medicina, sled, stroka, psihiatrija* in *balistika*.

6.6 Razmerje *strokovnjak – izvedenec*

6.6.1 *Strokovnjak* ima večje število pojavnici (206917) v razmerju do *izvedenec* (23487). Primerjava kaže, da so sopojavnice *vrhunski, priznan, ugleden, praven, tuj* značilne za prvega. Presečne lastnosti so lahko *neodvisen, forenzichen*. Sopojavnice kot *sodnomedicinski, zaprisežen, zaslišan, soden, psihiatričen* pa so na začetku lestvice najtipičnejših kolokacij za lemo *izvedenec*.

²⁵ Razširitev seznama sopojavnici na več kot 12 različnic k *strokovnjakinji* pokaže, da je poleg *paliative* tipična tudi *trajnica*. Povezovalne z žensko obliko pa so še: *zveza, spolnost, ličenje, nastopanje, seks, poljedelstvo, govorica, bonton, moda, vrtnarjenje*.

6.6.2 Tipičnejše desne sopojavnice za *strokovnjaka* so *prebrana, marketing, varnost*, deloma *področje*; prekrivne za obe poimenovanji *pravo, vprašanje, medicina*. Z *izvedencem* pa so najbolj povezane *psihiatrija in stroka*, nekoliko manj *sled, odtis in balistika*.

6.7 Razmerje *ekspertka* in *ekspertinja* – *izvedenka*¹

6.7.1 Primerjava med *ekspertko* in *izvedenko* kaže, da je specifična sopojavnica za prvo le *biokemičen; seksi* bi lahko bila presečna. Pri *ekspertinji* so specifične *Petrovičev, iskriv in vabljen*, medtem ko so druge sopojavnice, tipične za obliko *izvedenka*², ki niso relevantne za pomen *izvedenka*.¹

6.7.2 Področja, značilna za *ekspertko*, so *povitica, fešta, PR, post*, deloma *terorizem, morilec* je presečna sopojavnica. *Biomehanika, poligraf, sled, ekonomija, grafologija, psihiatrija* pa so tipičnejše za *izvedenko*¹. Zaradi nizke pojavitve oblike *ekspertinja* prevladujejo sopojavnice za *izvedenko*¹ (*metaforoseksulanost, nagačevanje, mikrosledi, biomehanika, poligraf, sled, ekonomija, grafologija, psihiatrija*). Le sopojavnica *področje* je deloma, *moda* in *oblikovanje* pa sta presečni za oba feminativa.

6.8 Razmerje *ekspertka* in *ekspertinja* – *strokovnjakinja*

6.8.1 *Ekspertki* je nedvoumno pripisan pridevnik *biokemičen, seksi* sodi v presečno množico. Sicer pa navedeni (*Frajhajmov, Hykelov, samooklican, cenjen, lepota, forenzičen, priznan, prebranski*) kot značilne kolokacije pripadajo *strokovnjakinji*. Enake so tudi v razmerju *strokovnjakinje* do *ekspertinje*, ki ima tipično svoje le tri (*Petrovičev, iskriv, vabljen*).

6.8.2 Pogostejše sopojavnice za *ekspertko* so *povitica, fešta, post, terorizem*, manj pogoste pa *PR* in *morilec*. Za *strokovnjakinjo* pa *psihologija, spolnost, paliativa, govorica, pravo, prebrana*. Deloma sta presečni *PR* in *morilec*. Presečni za *ekspertinjo* in *strokovnjakinjo* sta *oblikovanje* in *moda*. *Področje, etnobiologija, paliativa, hypoxa, psihologija, spolnost, govorica, pravo* in *prebrana* pa, kot že znano, tipične za *strokovnjakinjo*.

6.9 Razmerje *izvedenka* – *strokovnjakinja*

6.9.1 Razmerje med njima ponovno kaže anomalijo, ki je posledica nerazvdoumljene leme, saj je večina sopojavnic vezana na *izvedenka*², deloma je lahko skupna obema pridevnik *priznan*, vse druge (*samooklican, cenjen, lepoten, forenzičen, prebranski*) pa pripadajo *strokovnjakinji*.

6.9.2 Desne predložnotožilniške zveze se pokažejo kot relevantnejše, saj takšno slovnično razmerje jasneje razdvoumlja enakopisnici *izvedenka*¹ in *izvedenka*². Za *izvedenka* kot žensko so tako tipične sopojavnice *psihijatrija, ekonomija, testiranje, preiskava, psihologija, medicina* so lahko družljive z obema. Sopojavnice kot *področje, spolnost, paliativa, govorica, pravo, prebrana* pa značilnejše za *strokovnjakinjo*.

7 Razmerja med kolokacijami v parnih poimenovanjih v viru *Kolokacije 1.0*

Preverili smo tudi uporabnost vira *Kolokacije 1.0* (v nadaljevanju *K1*) za določanje razlikovalnih sopojavnic. Podatki za ženskospolske oblike *ekspertka, ekspertinja* niso na voljo, zato smo preverili leve pridevniške in desne tožilniške sopojavnice s predlogom *za* po načelu presečno in razlikovalno (kot v točki 6) medsebojno le za para *strokovnjak – strokovnjakinja* in *izvedenec – izvedenka*. Primerjalno smo upoštevali le sopojavnice, ki jih dobimo, ko je jeziček sredi skale redko – pogosto, najrelevantnejše sopojavnice pa so obarvane temno sivo. Morebitne presečne besede smo zapisali v krepkem tisku.

7.1 Razmerje *strokovnjak* – *strokovnjakinja*

Za *strokovnjaka* so najtipični pridevniki *priznan, ugleden, vrhunski, praven, neodvisen, tuj, usposobljen, izkušen, vodilen, računalniški, domač, številni in medicinski*. Za žensko obliko pa le *priznana*; manj pogosta pa (*forenzična, lepotna, prebranska, modna, kozmetična, plesna, cenjena, marketinška, ugledna, uveljavljena, vrhunska, osamljena, vodilna, neodvisna, izkušena, usposobljena, medijska, računalniška, znan, britanska*). Najtipičnejše desne samostalniške pojavnice so za *strokovnjaka*: **pravo, prehrana, področje, vprašanje, varnost, orožje, odnos, marketing, eksploziv, trženje, medicina, tehnologija, zgodovina, priprava, izživ**. Pri *strokovnjakinji* pa **prehrana, pravo, psihologija, moda, nastopanje, kulinarika, spolnost, področje, genetika, komuniciranje, bonton, ličenje, seks**.

7.2 Razmerje *izvedenec* – *izvedenka*

Razmerje *izvedenec* – *izvedenka* izpostavlja za prvega tipične pridevnike *soden*, *sodnomedicinski*, *zaprisežen*, *psihiatričen* in *neodvisen*. Pri desnih sopojavnicah pa za moško obliko (*balistika*, ***psihiatrija***, ***pravo***, *medicina*, *stroka*, *odtis*, ***področje***, *orožje*, *metafora*, *sled*, *grafoskopija*, ***vprašanje***, *grafologija*, *daktiloskopija*, *mesoznanstvo*, *psihologija*). Pridevniki, pogosti ob *izvedenki*, tudi tukaj niso relevantni, saj se nanašajo na neživo (npr. *trivratna*, *kombilimuzinska* ...), vendar so kolokacije ustreznejše pri predložnotožilniških koligacijah (***psihiatrija***, *ekonomija*, *testiranje*; redkeje pa (*preiskava*, ***pravo***, ***področje***, ***vprašanje***, *prebrana* ...). Kot kaže, je več prekrivnih kolokacij med obema le pri razširitvi seznama sopojavnic za žensko obliko, ki pa že sodijo med manj pogoste.

7.3 Ugotovitve

Uporaba vira *K1* je pokazala, da je primerjalne skice mogoče narediti le z ročno primerjavo kolokacij za moško in žensko poimenovanje, vendar ne za par *ekspert* – *ekspertka*, *ekspertinja*, ker podatkov za ženski obliki ni. So pa podatki iz *SkE* in *K1* dokaj primerljivi, če upoštevamo samo prvih 12 kolokacij. Med levimi sopojavnicami v obeh virih najdemo skupne za *strokovnjaka* (*tuj*, *praven*, *vrhunski*, *ugleden*, *neodvisen*, *priznan*), pri *strokovnjakinji* pa so enako verjetne za moško in žensko poimenovanje iz *SkE* v *K1* pripisane *strokovnjakinji* (*forenzičen*, *lepoten*, *prebranski*), kot tipična sopojavnica za žensko poimenovanje pa je v *K1* pridevnik *priznan*.

Presečne desne sopojavnice iz obeh virov so za *strokovnjaka* (*varnost*, *vprašanje*, *področje*), pri *strokovnjakinji* (*spolnost*, *moda*), medtem ko so *marketing*, *pravo*, *odnos*, *prebrana* s seznama nevtralnih iz *SkE* v *K1* pripisane moški lemi. S seznama skupne rabe v *SkE* je med tipično ženske sopojavnice uvrščena tudi *psihologija*.

Pri paru *izvedenec* – *izvedenka* sta *SkE* in *K1* med pridevniškimi sopojavnicami skupni *sodnomedicinski*, *soden*, *zaprisežen*. Nevtralni pridevniški sopojavnici *psihiatričen* in *zastlišan* iz *SkE* sta razvrščeni v *K1* tako, da je prvi zelo, drugi pa manj tipičen za žensko lemo, medtem ko za žensko obliko na prvih 12. mestih ni ustreznih sopojavnic, ker se nanašajo na neživo. Prva ustrežna v *K1* je šele na 13. (*soden*) in 18. (*psihiatričen*) mestu.

Med desnimi sopojavnicami so pri *izvedencu* skupne *balistika, stroka, sled, pravo, odtis, medicina, področje*, pri *izvedenki* pa *področje* in *testiranje*. Nevtralizirane sopojavnice iz *SkE* so v *K1* razvrščene tako, da sta *psihijatrija, ekonomija* pripisani kot tipični sopojavnici k ženski, *psihologija* pa kot tipična za moško lemo.

8 Sklepne ugotovitve

Na izbranem primeru moško- in ženskospolskega prevzetega poimenovanja *ekspert* – *ekspertka, ekspertinja* ter njunima domačima vzporednima sopomenskima paroma *izvedenec* – *izvedenka* ter *strokovnjak* – *strokovnjakinja* smo z uporabo besednih (za prva dva para prevzetega in domačega poimenovanja) in primerjalnih skic (za vsa tri parna poimenovanja) v *SkE* želeli preveriti poleg pogostosti še njihove značilnosti v rabi. Zanimalo nas je, ali se bistveno razlikujejo kolokacije pri moških oz. ženskih oblikah znotraj posameznega para, ali obstajajo bistvene razlike med moško in žensko obliko tudi z vidika prevzetega in domačega poimenovanja.

Po frekvenci kaže, da je najvišja pojavnost moških in ženskih oblik (213364) pri paru *strokovnjak* (206917) – *strokovnjakinja* (6447), sledi par (29386) *izvedenec* (23487) – *izvedenka* (5899)²⁶ in (2763) *ekspert* (2708) – *ekspertka* (41), *ekspertinja* (14). Glede na število vseh ženskih poimenovanj (12401) v razmerju do moških (233112) je ženskih skoraj devetnajstkrat oz. blizu dvajsetkrat manj, če še dodatno upoštevamo, da lema *izvedenka* ni razdvoumljena.

Prva ugotovitev je, da se kljub v slovenščini tvorbeno zelo usistemljeni rabi ženskih oblik verjetno pogosteje tudi za ženske nosilke poklicne, strokovne ali druge dejavnosti v konkretnem primeru uporabljajo moške oblike. Druga ugotovitev kaže, da se v konkretnem primeru pogosteje rabijo domača poimenovanja (230404) pred prevzetimi (2708). To je lahko tudi posledica leksikalnega razmerja, v katerega vstopata kar dve domači sopomenki (*JSSJ* in *SP 2001*), čeprav vir *Sopomenke 1.0* navaja k *ekspertu* po višji pogostosti poleg *izvedenec* in *strokovnjak* še *poznavalec*, med bližnjimi sopomenkami pa še *mojster* in *profesionalec*. Zanimala nas je še razlikovalnost levih pridevniških in desnih predložnotožilniških sopojavnic med moškimi in ženskimi oblikami.

²⁶ Opozorili smo, da gre za vse oblike, ker lema ni razdvoumljena z vidika *izvedeneka*¹ in *izvedenka*².

Če izpostavimo samo leve ali desne razlikovalne sopojavnice za ženske oblike vseh treh parnih poimenovanj, lahko ugotovimo, da je v razponu dvanajstih kolokatorjev v obeh primerih spet več tistih, ki se vežejo na moškospolsko obliko, kar je posledica večje frekvence moškospolskih oblik. Med tipičnimi levimi sopojavnicami samo za žensko obliko so po izdelanih primerjalnih skicah v *SkE* pri *ekpertki* (*seksi* in *biokemičen*), pri *ekspertinji* (*Petrovčičev*, *iskriv*). Pri *strokovnjakinji* sta to pridevnika (*osamljen* in *ranjen* – kot povezovalnostno skrajno omejena in z dna zelo obsežnega seznama, presegaajočega sicer upoštevanih le prvih dvanajst sopojavnic); pri *izvedenki* relevantnih pojavitev ni.

Sestav tipičnih desnih predložnotožilniških samostalnikov za *ekpertko* predstavljajo: *postmoderna*, *PR*, *fešta*, *povitica*, deloma *morilec*; za *ekspertinjo* pa: *moda* in *oblikovanje*. Za *strokovnjakinjo* so značilno razlikovalne: *spolnost*, *govorica*, *moda* in *paliativa*. Pri *izvedenki* je tipična le sopojavnica *testiranje*. Pet konkordanc, ki jo podpira, kaže na pomen za žensko, vendar so iz istega vira (Dnevnik 2004) in se nanašajo na isto osebo.²⁷

Uporaba vira *Kolokacije 1.0* je pokazala, da je razlikovalne skice mogoče narediti le z ročno primerjavo kolokacij za moško in žensko poimenovanje, vendar ne za par *ekspert* – *ekspertka*, *ekspertinja*, ker podatkov za ženski obliki ni. Za druga para so podatki primerljivi, vendar ne identični. Za *strokovnjakinjo* in *izvedenko* so med prvimi dvanajstimi tipične leve (*priznana*; /) oz. desne sopojavnice (*prehrana*, *pravo*, *psihologija*, *moda*, *nastopanje*, *kulinarika*, *spolnost*, *področje*, *genetika*, *komuniciranje*, *bonton*, *ličenje*; *psihiatrija*, *ekonomija*, *testiranje*).²⁸

Pri interpretaciji rezultatov opravljene raziskave lahko ugotovimo, da je v korist slovenskemu jeziku raba domačepodstavnih²⁹ sopomenskih ustreznice k paru *ekspert* in *ekspertka*, vendar frekvenca kaže prevladujočo rabo moškospolskih oblik pred možnimi ženskimi.³⁰ Razlikovalne besedne skice pokažejo, da obstajajo presečna področja lastnosti oz. delovanj za oba spola, vendar so samo za ženskospolske oblike še zmeraj pogostejše sopojavnice, ki so odsev družbeno in kulturno kodiranih razlik med spoloma. Slednje pripisujejo ženskam lastnosti oz. značilnosti, povezane s stereotipi (Stramljič Breznik 2018: 27–43) o zunanosti (*seksi*), govorjenju (*PR*, *iskriv*),

²⁷ Konkordanca: /.../ da sta se Peričev zagovornik in izvedenka za poligrafsko testiranje dr. Polona Selič /.../.

²⁸ Do razlik prihaja tudi zato, ker smo v *SkE* upoštevali le prvih dvanajst sopojavnic, ki so rezultat avtomatsko izdelanih razlikovalnih skic za moško in žensko lemo, v *K1* pa smo pri ročni analizi upoštevali do 12 sopojavnic ločeno tako za moško kot za žensko obliko.

²⁹ *Slovenski etimološki slovar* (Snój 2016) izvaja *strokovnjaka* iz *stroke*, ki je slavizem, prevzet in prilagojen iz hrvaščine.

³⁰ Ob predpostavki, ki je nismo preverjali, da se raba ne nanaša zgolj za nosilce značilnosti moškega spola.

o poklicno za ženske bolj tipičnih področjih (Markežič, Stramljič Breznik 2020: 100–119), kot so: *moda, oblikovanje, govorica, paliativa, ličenje*) ali dejavnostih, vezane na ožje skupnosti (*fešta, povitica*).

V raziskavi sta bila primerjalno uporabljena jezikovnotehnološka vira *SkE* in *K1*, temelječa na korpusnih virih. Oba sta uporabna z vidika hitro pridobljenih podatkov o velikem številu možnih različnic, ki se sopojevajo ob izbrani lemi v izbranem slovničnem vzorcu. Za izdelavo primerjalnih skic je uporabnejši *SkE*, ker je izdelava avtomatska, vendar je treba biti pazljivejši pri izbiri in branju velike množice razpoložljivih formalizirano predstavljenih koligacij. Vir *K1* koligacije sicer predstavi uporabniku na preglednejši in prijaznejši način, vendar sta njegovi trenutni pomanjkljivosti umanjkanje nekaterih lem in nezmožnost sočasne izdelave primerjalnih skic za izbrani lemi. Oba vira pa pri razvrščanju bolj relevantnih od manj relevantnih podatkov uporabniku pomagata z barvnim označevanjem.

Trdnost zveze v *SkE*, kot smo v ponazoritev navedli pri besednih skicah *ekspert – ekspertka* in *ekspertinja*, ni v neposredni zvezi s frekvenco pojavljanja. Slednja pa je odločilnejša pri prikazu sopojavnic v primerjalnih skicah, saj število pojavitev odloča o tem, na kateri skrajni spekter rabe izmed obeh lem bo uvrščena, medtem ko primerljivo število pojavitev ob eni ali drugi lemi sopojavnico v smislu razlikovalnosti nevtralizira. Pomembna ugotovitev je, da uporabljeni jezikovnotehnološki pripomočki za leksikalno analizo še niso dovršeni, ker z njimi pridobljeni podatki vsebujejo tudi veliko nelogičnih besed, ki so rezultat napačne lematizacije, ali pa nerazdvoumljenosti. Zato sta za ustrezno interpretacijo še zmeraj potrebna dodatna preverjanja in kritični pregled uporabnika.

Literatura in viri

- Aleksandra DERGANČ, 2017: Poimenovanja za ženske nosilke poklicev in položajev v slovenščini in ruščini. *Jezikoslovni zapiski* 23/2, 125–130.
- Metka FURLAN, 2018: Slovanska razmerja tipa **samьcb : *samica* – funkcija in nastanek besedotvornega vzorca. *Slavistična revija* 66/2, 107–127.
- Polona GANTAR idr. 2009: Specifikacije za izdelavo leksikalne baze za slovenščino: opis analize referenčnega korpusa. Dostop 26. 11. 2021 na: http://projekt.slovenscina.eu/Media/Kazalniki/Kazalnik5/SSJ_Kazalnik_5_Specifikacije-opis-analize-korpusa_v1.pdf
- Gigafida 2.0*. Dostop 26. 11. 2021 na: <https://viri.cjvt.si/gigafida/>
- Marija JEŽ, 1997: Feminativi na Pohorju. *Jezikoslovni zapiski* 3/1, 113–125.
- Kolokacije 1.0*. Dostop 26. 11. 2021 na: <https://viri.cjvt.si/kolokacije/slv/#>
- Tomo KOROŠEČ, 1998: *Slovenski vojaški jezik*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

- Rado LENČEK, 1972: O zaznamovanosti in nevtralizaciji slovnične kategorije spola v slovenskem knjižnem jeziku. *Slavistična revija* 20/1, 55–63.
- Tjaša MARKEŽIČ, Irena STRAMLJIČ BREZNIK, 2020: Poklicni feminativi v slovarskih virih in v razpisih za delovna mesta. *Slavia Centralis* 13/2, 100–119.
- Tjaša MARKEŽIČ, Irena STRAMLJIČ BREZNIK, 2021: *Feminativi v slovenskem jeziku*. Maribor: Univerzitetna založba. (Mednarodna knjižna zbirka Zora, 143.)
- Tjaša MARKEŽIČ, 2022: Feminativi v tretji izdaji Slovarja slovenskega knjižnega jezika in v Sprotnem slovarju slovenskega jezika. *Slavistična prepletanja* 3. Ur. Gjoko Nikolovski, Natalija Ulčnik. Maribor: Univerzitetna založba. 237–251.
- Jasna MIKIČ, 2021: *Spol in jezik*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Olga YEROSHINA POBIRK, Petra ZARANŠEK, Simon ŠUSTER, 2009: Besedne skice za slovenščino. Kritični pogled. *Infrastruktura slovenščine in slovenistike*. Ur. Marko Stabej. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 413–422.
- Slovenski pravopis 2001*. Dostop 26. 11. 2021 na: <https://fran.si>
- Slovar slovenskega knjižnega jezika 1*. Dostop 26. 11. 2021 na: <https://fran.si>
- Slovar slovenskega knjižnega jezika 2*. Dostop 26. 11. 2021 na: <https://fran.si>
- Smernice za spolno občutljivo rabo jezika*. Dostop 26. 11. 2021 na: https://www.ki.si/fileadmin/user_upload/datoteke-splosno/Projektna_pisarna/PLOTINA/smernice_web.pdf
- Marko SNOJ, 2016: *Slovenski etimološki slovar*. Dostop 26. 11. 2021 na: <https://fran.si>
- Sopomenke 1.0*. Dostop 26. 11. 2021 na: <https://viri.cjvt.si/sopomenke/slv/>
- Sprotni slovar slovenskega jezika*. Dostop 26. 11. 2021 na: <https://fran.si>.
- Standardna klasifikacija poklicev*. Dostop 26. 11. 2021 na: <https://www.stat.si/Klasje/Klasje/Tabela/5334>
- Andrej STOPAR, Gašper ILC, 2019: Stilistična (ne)zaznamovanost moških in ženskih poimenovalnih parov za poklice v angleščini in slovenščini. *Slavistična revija* 67/2, 333–342.
- Standardna klasifikacija poklicev*. Dostop 2019–2020 na: <http://www.stat.si/Klasje/Klasje/Tabela/5334>
- Irena STRAMLJIČ BREZNIK, 1994/95: Specializiranost obrazil za izpeljanke s pomenom vršilca dejanja, nosilca lastnosti ali stanja in opravkarja. *Jezik in slovstvo* 40/8, 285–291.
- Irena STRAMLJIČ BREZNIK, 2004: *Besednodružinski slovar slovenskega jezika. Poskusni zvezek za iztočnice na B*. Maribor: Slavistično društvo.
- Irena STRAMLJIČ BREZNIK, 2018: Ženske ne povedo nič pametnega: jezikovnokorpusna analiza stereotipa. *Jezikoslovni zapiski* 24/1, 27–43.
- Mojca ŠORLI, Helena DOBROVOLJC (ur.), 2020: *Semantična prozodija: leksikalni in besedilno-diskurzivni vidiki*. Ljubljana: Založba ZRC. Zbirka Lingua Slovenica, 16.
- Jože TOPORIŠIČ, 1966: *Slovenski knjižni jezik 2*. Maribor: Obzorja.
- Jože TOPORIŠIČ, 1973: Stilna vrednost glasovnih, prozodijskih, (pravo)pisnih, morfemskih in naglasnih variant slovenskega knjižnega jezika. *Slavistična revija* 21/2, 217–263.
- Jože TOPORIŠIČ, 1992: *Enciklopedija slovenskega jezika*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- Jože TOPORIŠIČ, 2004: *Slovenska slovnica*. Maribor: Založba Obzorja.
- Ada VIDOVIČ MUHA, 1997: Prvine družbene prepoznavnosti ženske prek poimenovalne tipologije njenih dejavnosti, lastnosti. 33. *Seminar slovenskega jezika, literature in kulture*. Ur. Aleksandra Derganc. Ljubljana: Filozofska fakulteta. 69–79.
- Ada VIDOVIČ MUHA, 2000: *Slovensko leksikalno pomenoslovje. Govorica slovarja*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.
- Ada VIDOVIČ MUHA, 2003: Čas stiske jezikoslovnega nazora ali odgovor avtorju na vprašanja zasnove Slovarja Slovenskega pravopisa. *Slavistična revija* 51/2, 177–181.
- Ada VIDOVIČ MUHA, 2011: *Slovensko skladenjsko besedotvorje*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.

Collocational Analysis of a Selected Masculine-Feminine Pair of Personal Nouns

This paper presents a collocational analysis of a selected pair of borrowed personal nouns, *ekspert* – *ekspertka* in *ekspertinja*, in relation to the domestic pairs with the same meaning, *izvedenec* – *izvedenka* and *strokovnjak* – *strokovnjakinja*.

Using various e-sources for the Slovene language and word-distinguishing schemes, we have established that there are overlapping properties and activities expressed by pairs of personal nouns. At the same time, we have determined that feminine forms still have typically marked collocates, which reflect socially and culturally coded differences based on gender. These express feminine attributes and characteristics based on stereotypes of appearance (*seks*), talking (*PR*, *iskri*), or, of typically feminine areas of profession (*moda*, *oblikovanje*, *spolnost*, *govorica*, *paliativa*) or activities related to specialized fields (*fešta*, *počitica*).

The results of the analysis were also used to determine the usefulness and suitability of linguistic tools based on corpus sources. We have established that the used tools still have some areas of weakness, as they yield data which contain a lot of illogical words due to the wrong lemmatization, or due to the ambiguity of lemmas. The interpretation of the analysis thus still heavily relies on the additional checks and critical evaluations by the user.